ECLI:LV:AT:2024:0229.11261057020.10.L
Lieta Nr. 11261057020, SKK-36/2024
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2024. gada 29. februārī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Anita Poļakova, senatori Aivars Uminskis un Inese Laura Zemīte

rakstveida procesā izskatīja krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzību par Kurzemes apgabaltiesas 2023. gada 7. jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Kurzemes rajona tiesas 2022. gada 12. septembra spriedumu
[1.1] /pers. A/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 126. panta otrās daļas 3. punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar sabiedrisko darbu 150 stundām.
[1.2] Krimināllietā atzīts par vainīgu Krimināllikuma 126. panta otrās daļas 3. punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts /pers. B/, personas kods /personas kods/, par kuru tiesas spriedums kasācijas kārtībā nav pārsūdzēts.

[2] Ar Kurzemes rajona tiesas 2022. gada 12. septembra spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka viņš personu grupā tīši nodarīja vidēja smaguma miesas bojājumus.

[3] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2023. gada 7. jūnija spriedumu, izskatot lietu sakarā ar apsūdzēto /pers. B/ un /pers. A/ aizstāvja zvērināta advokāta Ērika Štālberga apelācijas sūdzību, Kurzemes rajona tiesas 2022. gada 12. septembra spriedums atcelts daļā par /pers. B/ un /pers. A/ atzīšanu par vainīgiem Krimināllikuma 126. panta otrās daļas 3. punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīšanu.
/pers. A/ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 126. panta otrās daļas 3. punktā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar sabiedrisko darbu 100 stundām.

[4] Par Kurzemes apgabaltiesas 2023. gada 7. jūnija spriedumu apsūdzētais /pers. A/ iesniedzis kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai.
Kasācijas sūdzībā izteikto lūgumu kasators pamatojis ar turpmāk norādītajiem argumentiem.
[4.1] Izskatot lietu, apelācijas instances tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 574. panta 1. un 3. punktā norādītos Krimināllikuma pārkāpumus. Sniedzot jaunu noziedzīga nodarījuma aprakstu, pretēji Kriminālprocesa likuma 455. panta trešajā daļā noteiktajam tiesa ir pasliktinājusi apsūdzētā stāvokli un pieļāvusi viņa tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, jo, pamatojot atzinumu par noziedzīgā nodarījuma faktiskajiem apstākļiem, atsaukusies uz tiesas sēdē nepārbaudītām liecinieces /pers. C/ liecībām.
[4.2] Apelācijas instances tiesas atzinums, ka /pers. A/ noziedzīgo nodarījumu ir izdarījis grupā ar /pers. B/, nav pamatots ar pierādījumiem. Atzinums, ka ar lietā iegūtajiem pierādījumiem ir pierādīts apsūdzēto vienots nodoms nodarīt cietušajam miesas bojājumus, ir kļūdains.
[4.3] Nosakot sodu – sabiedrisko darbu –, tiesa nav ņēmusi vērā, ka /pers. A/ ir pensijas vecumā un otrās grupas invalīds.

Motīvu daļa

[5] Kasācijas instances tiesas kompetencē izskatāmajā lietā ir atbildēt, vai apelācijas instances tiesa, pamatojot notiesājošu spriedumu ar atzinumu par noziedzīgā nodarījuma faktiskajiem apstākļiem ar tiesas sēdē nenopratinātas liecinieces pirmstiesas izmeklēšanā sniegtu liecību, ir pieļāvusi apsūdzētā tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.
[5.1] Kriminālprocesa likuma 489. panta pirmā daļa noteic, ka tiesnesis pēc krimināllietas saņemšanas savā tiesvedībā nosūta aizstāvībai aicinājumu 10 darba dienu laikā iesniegt tiesā paziņojumu par nopratināmajām personām. Ja aizstāvība paziņojumā norāda, ka nav nepieciešams izsaukt kriminālprocesā agrāk nopratināto personu, kuras liecības iekļautas tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā, tad aizstāvība piekrīt, ka liecībā fiksētās ziņas lietas dalībnieki varēs izmantot tiesas debatēs un tiesa tās varēs izmantot nolēmumā savu secinājumu pamatošanai.
No lietas materiāliem redzams, ka prokurore tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā iekļāvusi arī liecinieces /pers. C/ 2020. gada 16. decembrī sniegto liecību (*lietas 1. sējuma 144.-149. lapa*). Lieciniece /pers. C/ norādīta arī personu sarakstā, kuru liecības iekļautas tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā (*lietas 1. sējuma 150. lapa*).
Pirmās instances tiesa atbilstoši Kriminālprocesa likuma 489. panta pirmajai daļai ir nosūtījusi aizstāvībai aicinājumu iesniegt paziņojumu par nopratināmajām personām (*1. sējuma 158. lapa*). Aizstāvis Ē. Štālbergs iesniedzis paziņojumu tiesai par nepieciešamību nopratināt tiesu medicīnas eksperti /pers. D/ (*lietas 1. sējuma 160. lapa*).
Jautājums par pierādījumu pārbaudes kārtību un tiesas izmeklēšanā nopratināmajām personām izlemts pirmās instances tiesas sēdē 2022. gada 27. aprīlī. Aizstāvis norādījis, ka nopratināma tiesu medicīnas eksperte /pers. D/, un piekritis citu personu agrāk sniegto liecību izmantošanai sprieduma

pamatošanai, kam pievienojušies arī apsūdzētie (*Kurzemes rajona tiesas 2022. gada 27. aprīļa sēdes audioprotokols 00:13:51–00:14:35*).

[5.2] Kriminālprocesa likuma 506. panta ceturtā daļa noteic, ka tiesas debašu dalībnieki savus secinājumus var motivēt tikai ar tiesas izmeklēšanā pārbaudītiem pierādījumiem un rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai un kuri saskaņā ar šā likuma 449. panta trešo daļu netika pārbaudīti tiesas sēdē. Tāpat tiesas debašu dalībnieki savus secinājumus var motivēt ar ziņām, kas fiksētas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtajās liecībās, ja aizstāvība piekritusi šo liecību izmantošanai. Savus secinājumus var motivēt arī ar personas, kura tiesas sēdē sniedza liecības, konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtajām liecībām. Ja nepieciešams pārbaudīt jaunus pierādījumus, tiesas debašu dalībnieks var lūgt tiesu atsākt tiesas izmeklēšanu.

Savukārt Kriminālprocesa likuma 512. panta otrā daļa noteic, ka tiesa spriedumu pamato ar:

1) pierādījumiem, kuri pārbaudīti tiesas sēdē;

2) pierādījumiem, kurus saskaņā ar šā likuma 125. panta noteikumiem nav nepieciešams pārbaudīt;

3) rakstveida pierādījumiem un dokumentiem, kuri norādīti lēmumā par krimināllietas nodošanu tiesai;

4) ziņām, kas fiksētas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtajās liecībās, ja aizstāvība piekritusi šo liecību izmantošanai;

5) personas, kura tiesas sēdē sniedza liecības, konkrētajā pirmstiesas kriminālprocesā sniegtajām ziņām.

2020. gada 19. novembra likuma „Grozījumi Kriminālprocesa likumā" papildinātajā anotācijā norādīts, ka grozījumi Kriminālprocesa likuma 512. pantā, kas regulē sprieduma pamatotību, paredz, ka tiesa spriedumu varēs pamatot arī ar ziņām, kas fiksētas konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtajās liecībās, ja aizstāvība piekritusi šo liecību izmantošanai un ar personas, kuru lūdza uzaicināt un jautājumus uzdeva procesa dalībnieki, konkrētajā kriminālprocesā agrāk sniegtajām liecībām. Šāda kārtība nodrošinās to, ka turpmāk liecinieku nopratināšana tiesā vai to liecību nolasīšana nebūs priekšnoteikums, lai šīs liecības varētu izmantot izspriežot lietu un pamatojot spriedumu (*13. Saeimas likumprojekta Nr. 555/Lp13 „Grozījumi Krimināprocesa likumā" papildinātā anotācija*).

[5.3] Ievērojot šā lēmuma [5.1] un [5.2] punktā norādīto, secināms, ka pirmās instances tiesa, izmantojot /pers. C/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtās liecības sprieduma pamatošanā, ir rīkojusies atbilstoši Kriminālprocesa likuma 512. panta otrās daļas 4. punktā noteiktajam.

[5.4] Kriminālprocesa likuma 560. pantā norādītas personas, kuras piedalās lietas iztiesāšanā apelācijas instances tiesas sēdē. Atbilstoši panta pirmajai daļai uz apelācijas instances tiesas sēdi uzaicina prokuroru, personas, kuras pārsūdzējušas tiesas spriedumu, personas, attiecībā uz kurām pārsūdzēts vai noprotestēts tiesas spriedums, to aizstāvjus un pārstāvjus. Saskaņā ar panta otro daļu citas personas var uzaicināt uz tiesas sēdi tad, ja šāds lūgums izteikts apelācijas sūdzībā vai protestā un ja šīs personas nav nopratinātas, izskatot lietu pirmās instances tiesā.

Kriminālprocesa likuma 560. panta pirmā daļa imperatīvi noteic tajā uzskaitīto personu piedalīšanos apelācijas instances tiesā, un tiesas pienākums ir tās aicināt. Savukārt no šā panta otrās daļas secināms, ka apelācijas sūdzības vai protesta iesniedzējam jāizsaka lūgums par citas personas aicināšanu uz tiesu un apelācijas instances tiesai šāds lūgums ir jāizvērtē un motivēti jāizlemj par tā apmierināšanu vai noraidīšanu.

No lietas materiāliem redzams, ka aizstāvis apelācijas sūdzībā nebija izteicis lūgumu aicināt uz tiesas sēdi liecinieci /pers. C/. Arī lietas iztiesāšanas laikā apelācijas instancē apsūdzētais un viņa aizstāvis nebija pieteikuši šādu lūgumu. Turklāt 2023. gada 4. aprīļa tiesas sēdē aizstāvis ir izteicis lūgumu ņemt vērā liecinieces /pers. C/ agrāk sniegtās liecības (*Kurzemes apgabaltiesas 2023. gada 4. aprīļa sēdes audioprotokols 00:43:59–00:44:53*).

[5.4] Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa spriedumu pamatojusi ar liecinieces /pers. C/ kriminālprocesā agrāk sniegtajām liecībām, nenopratinot liecinieci tiesas sēdē, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 512. panta otrās daļas 4. punktam, jo aizstāvība piekritusi šo liecību izmantošanai un nebija pieteikusi lūgumu izsaukt uz tiesu kriminālprocesā agrāk nopratināto liecinieci, kuras liecības iekļautas tiesā izmantojamo pierādījumu uzskaitījumā.

[5.5] Balstoties uz izklāstīto apsvērumu kopumu, Senāts uzskata, ka apelācijas instances tiesa, pamatojot spriedumā izteiktos atzinumus ar liecinieces /pers. C/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtajām liecībām, nav pieļāvusi Kriminālprocesa likuma pārkāpumu.

Tādējādi Senāts secina, ka kasatora norāde uz Kriminālprocesa likuma 455. panta trešās daļas pārkāpumu un šā likuma 574. panta 1. un 3. punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu esību ir nepamatota un noraidāma.

[6] No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa ir vērtējusi ziņas par apsūdzētā veselības stāvokli un konstatējusi, ka lietā nav iegūti pierādījumi apgalvojumam, ka /pers. A/ būtu noteikta invaliditāte, kuras dēļ viņam būtu ierobežotas darbspējas un viņš nevarētu veikt sabiedrisko darbu.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas spriedums par soda – sabiedriskais darbs – piemērošanu atbilst Senāta judikatūrā nostiprinātajai atziņai, ka personai ar fiziskiem vai psihiskiem traucējumiem soda veids – sabiedriskais darbs – ir piemērojams, ja tiesa, individuāli izvērtējot, atzīst, ka persona to spēj veikt. Apstāklis, ka personai ir noteikta invaliditāte, pats par sevi nav šķērslis sabiedriskā darba piemērošanai, tai skaitā par noziedzīgu nodarījumu, kas izdarīts pirms 2022. gada 1. janvāra (*Senāta 2023. gada 26. janvāra lēmums lietā Nr. SKK-37/2023, 11088175812, ECLI:LV:AT:2023:0126.11088175812.12.L*)

[7] Apelācijas instances tiesa, pamatojoties uz spriedumā izvērtētiem pierādījumiem, atzinusi, ka apsūdzētie, nodarot miesas bojājumus cietušajam, ir rīkojušies kopīgi un saskaņoti, ar vienotu nodomu.

Kasatora apgalvojums, ka tiesas atzinums par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu grupā ir pamatots ar nepareizi novērtētiem pierādījumiem, nav argumentēts ar Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu pierādījumu novērtēšanā un ir vērsts uz pierādījumu izvērtēšanu no jauna.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

[8] Ievērojot minēto apsvērumu kopumu, Senāts atzīst, ka Kurzemes apgabaltiesas 2023. gada 7. jūnija spriedums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzība noraidāma.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587. pantu, Senāts

nolēma

atstāt negrozītu Kurzemes apgabaltiesas 2023. gada 7. jūnija spriedumu, bet apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzību noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

A.Poļakova A.Uminskis I.L.Zemīte